

Název objektu

Základní škola

Adresa	Palachova 37 / 400 Ústí n. L. - Klíše
K.ú./parcela č.	St. p. č. 1101/1 v k. ú. Klíše 775053
Architekt	Josef Gočár
Stavitel	
Projekt	1926
Realizace	- 1930
Vlastník	Statutární město Ústí nad Labem, Velká hradební 2336/8, Ústí nad Labem, Ústí nad Labem – centrum, 401 00
Typ objektu	škola
Typ památkové ochrany	

Popis:

Školu si nechala postavit česká menšina, původní název zní „Menšinová škola občanská a obecná v Ústí nad Labem“. Původní plány od architekta Gočára ve Spisovém meziarchivu města Ústí n. L. nejsou, ani se v přiložených dokumentech nenachází zmínka o něm. Nicméně jsou zde alespoň půdorysy se zakreslením zdravotnické od Emila Nergera, podnikatelství pro instalace vodovodů a zdravotní techniku Neštěmice - Ústí n. L.. Gočárovo autorství je dohledané na základě dostupných soupisů jeho realizovaných prací, nicméně je patrné i z tvarosloví budovy. O Gočárovi jako autorovi se uvažuje i u činžovního domu naproti přes ulici, jeho plány však ve spisovém meziarchivu údajně nejsou. V obrazové vitrině o historii budovy (umístěné na chodbě školy) je reprodukce původní verze fasády od J. Gočára s datací listopad 1926 i s jeho podpisem. Jedná se o původní verzi fasády, kde místo průběžného úzkého schodišťového okna jsou dvě velká - spodní čtvercové a horní kruhové.

Objekt se nachází v území, kde je škol více (cca 5), šlo by hovořit o určitém školním okrsku. Volný kosočtverečný blok se třemi školami vymezený ulicemi Palachova, České mládeže, Bezručova, Resslova, je pozoruhodný svojí osovou kompozicí, Gočárova škola tvoří jakoby její pravé křídlo.

Přes své osazení do svahu je v podstatě základ průčelí symetrický, akcent ale není ve střední ose, nýbrž v bočních předsažených křídlech, kde jsou vstupy, schodiště a sociální zařízení. Vlevo je pak metodou adice přiřazen větší objem tělocvičny, vpravo menší vila školníka (či škola mateřská?) - dnes je zde umístěna školní družina. Tyto přidružené hmoty již symetrické nejsou, objemově i velikostí vycházejí ze své funkce. Zadní křídlo je na ose levého vstupu.

Fasáda je prostá, bezozdobná, osazená „proudnicovými“ okny, které dodávají budově dynamický charakter. Střední část průčelí má okna skoro pásová, oddělená jen zděnými sloupky. V těchto místech probíhají chodby a jsou takto průběžně nasvětleny. Naopak dvě zádveří jsou logicky předsažené kubusy s prosklenou čelní stěnou a nad nimi je vždy svislý pás schodišťového okna přes všechna podlaží. Jemný rizalit podtrhuje vstupní osy a sociální zařízení v duchu znázornění funkcí mírně „odsouvá“ bokem. Nejdynamičtější částí je tělocvična s velkými, rovněž proudnicovými okny a s výrazně zaoblenými rohy.

Střecha je plochá, objekt ukončuje „na funkcionalistické poměry“ výraznou římsou, která je na všech hmotách objektu kromě dvou zádveří. Sokl je tmavý kamenný z kvádrového zdiva.

Objekt je postaven na principu dvojtraktu - chodba, učebny. Učebny jsou orientovány do dvora a u zadního křídla k jihu, odvrácené od ruchu ulice. Jejich okna jsou poměrně velká, dělená na šest otevíravých dílů, jen mírně obdélná, protažená na výšku. Průčelí díky jejich orientaci působí spíše klidně a staticky.

Okna jsou modrobílá (rámy modré, křídla bílá), fasáda je světle šedá. Pravděpodobně jde o původní barevnost.

Interiér je funkcionalisticky prostý, ale obsahuje nenápadné prvky jako např. dřevěná madla zděného zábradlí schodiště, ocelové zábradlí v objektu družiny, původní dřevěné dveře i zárubně do všech místností, lavice na chodbě. Rovněž mosazná madla dveří zádveří i kličky oken (ty nejsou zpět nejspíše navraceny kompletní, snad z bezpečnostních důvodů?). Dále nenápadné, pro celkové vyznění důležité, jemně zaoblené dlaždičky soklu.

Před budovou se nachází pískovcová čtvercová deska s reliéfem čsl. lva., ten byl dvakrát zakopán (v roce 1938 a 1964) a opět vyzdvížen (v roce 1945 a 1990).

Památkové zhodnocení:

Objekt je málo známou Gočárovou realizací, neprávem opominutou. Jde snad o jeho jedinou realizovanou funkcionalistickou školu.

Je dochovaný, bez výrazně viditelných změn. Jen místy jsou patrné fleky po zatečení ze střechy u atiky a ze sociálního zařízení. V roce 2007 byl obnoven modrobílý nátěr oken, což uchovalo a podtrhlo autenticitu domu. Okna nebyla kupodivu zničena a nahrazena novými, přestože nejspíš nejde o památkově chráněný objekt. Jen vstupní dveře jsou nahrazeny novými posuvnými na fotobuňku.

Prameny a literatura:

- Archiv města Ústí n. L. - Spisový meziarchiv: Klíše 400
- Matěj PÁRAL, <http://aussig.mysteria.cz>, Ústí n. L. 2004-2008.
- Matěj PÁRAL, Martin KRSEK, Jan VACA, <http://www.usti-aussig.net>, Ústí n. L. 2007-2008.
- <http://sweb.cz/Lazne.Bohdanec/gocar/realizace.htm>
- reprodukováný článek z novin z roku 1980 umístěný za sklem na chodbě školy

Zpracovatel

Matěj Páral

Datum

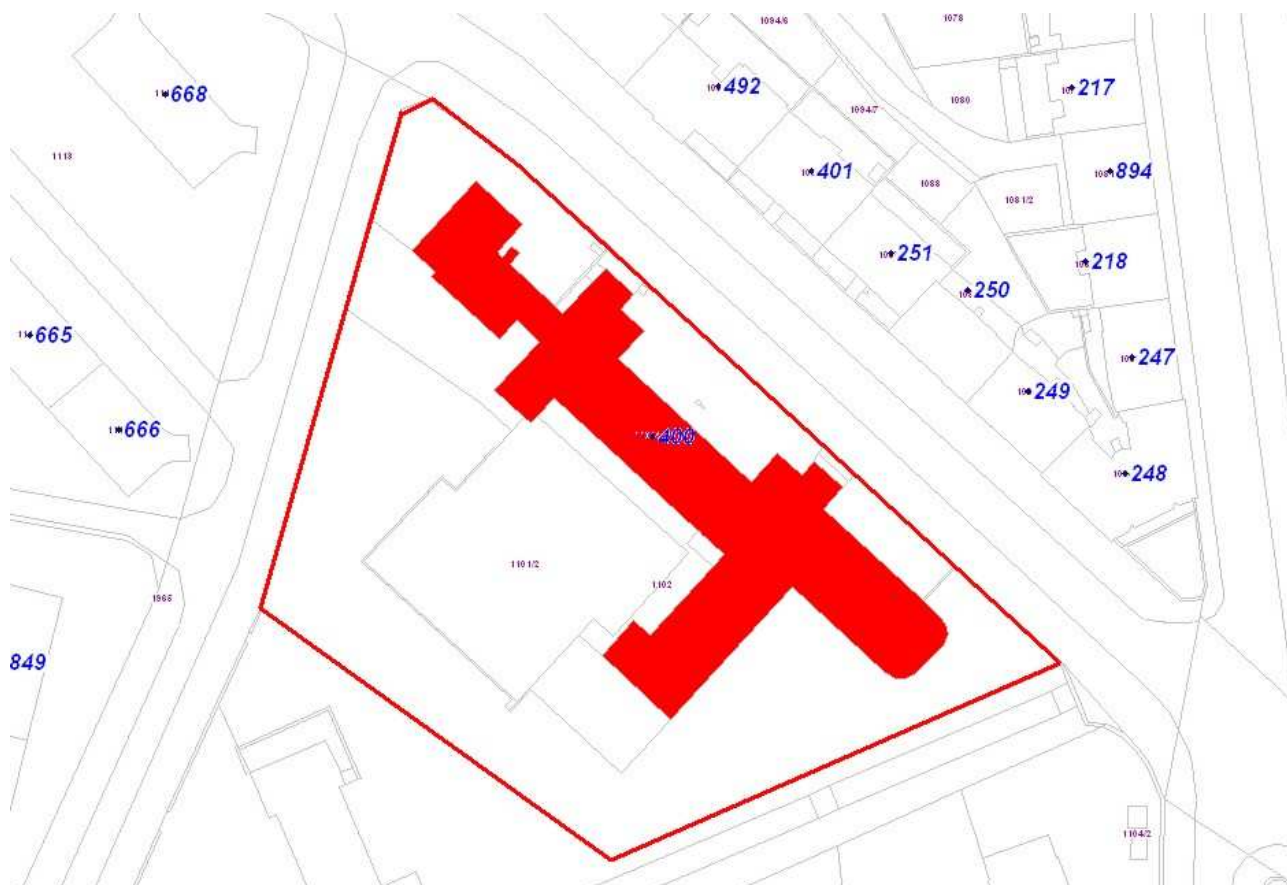
30. října 2007

Seznam příloh :

1. katastrální mapa
2. letecký snímek
3. fotografická a plánová dokumentace
 - fasáda, půdorys,
 - dobová fotografie 2x,
 - současná fotografie exteriéru 2x
 - fotografie detailu 2x

Základní škola - Palachova 37 / 400, Ústí n. L. - Klíše
přílohy:

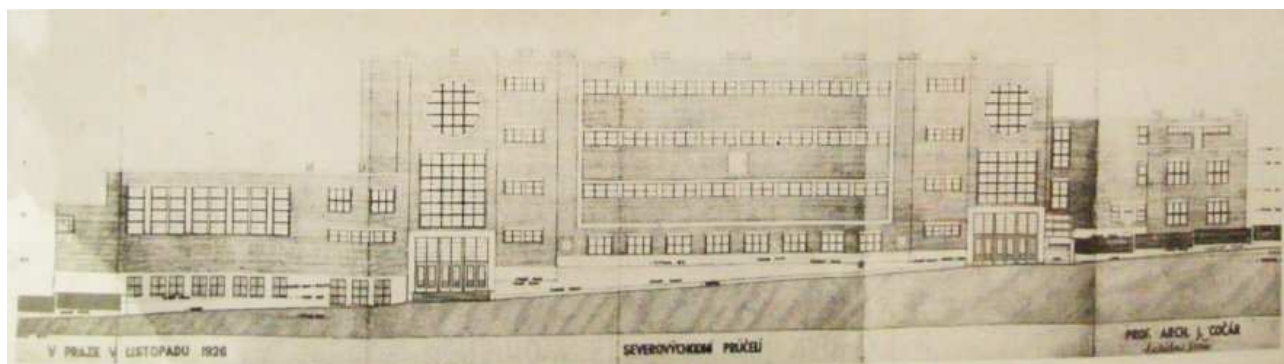
katastrální mapa

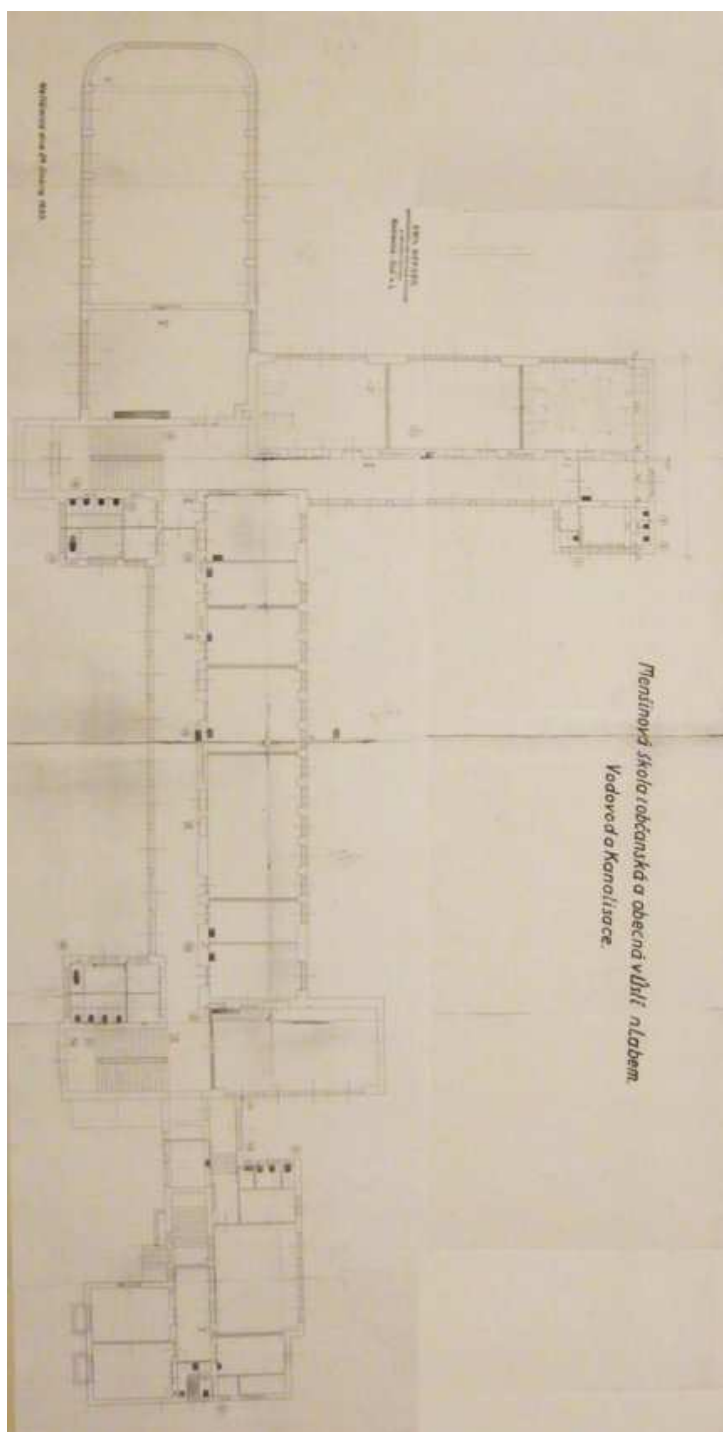
letecký snímek

plánová dokumentace - fasáda
zdroj: vitrína v chodbě školy

plánová dokumentace - půdorys (na výšku)
zdroj: spisový meziarchiv města Ústí n. L.

dobová fotografie:

zdroj: Pilař B., Špinka B.; Ústí nad Labem a okolí – více než 3 333 fotografií; XEROCO, spol. s.r.o., Ústí n. L., 2001; CD-R k výstavě; galerie/školy/img/6.jpg

dobová fotografie:

archiv autora

fotografie - objekt družiny zezadu:
zdroj: Matěj Páral (2008)

fotografie - dvorní fasáda:
zdroj: Matěj Páral (2008)

fotografie - detail zábradlí hlavního schodiště:
zdroj: Matěj Páral (2008)

fotografie - detail zábradlí hlavního schodiště:
zdroj: Matěj Páral (2008)

